

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. TH. LIMPERG JR., A. NIERHOFF EN H. R. REDER.

RUBRIEK REDACTEUREN: UIT EN VOOR DE PRAKTIJK: A. H. GRONDEL, ABR. MEY EN JAMES POLAK; LITERATUUR: Dr. A. STERNHEIM; STATISTIEK: T. KEUZENKAMP; — UIT HET BUITENLAND: J. S. VAN AKKEREN; — EFFICIËNTIE: I. ROET Jzn.

MEDEWERKERS: TH. ANDRIES, H. J. VAN ARKEL, PROF. Mr. Dr. H. W. C. BORDEWIJK, J. BOSMAN Az., J. P. CROIN, P. J. DAM, E. VANDIEN, W. H. ELLES, G. W. FRESE, Dr. W. J. HARTMANN, LEONARD JACOBS, R. KUIJPER, J. J. M. H. NIJST, J. PAARDE-KOOPER, PROF. Dr. N. J. POLAK, F. RINSMA, G. H. SECKEL, J. F. STARKE, PROF. J. G. CH. VOLMER, P. VAN VOORST.

SECRETARIS DER REDACTIE - C. VERWEY | UITGEVER: J. MUUSSES - PURMEREND
TESSELSCHADESTR. 15 - AMSTERDAM, TEL. 26600 | TELEFOON 77 - GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADruk IS GEORLOOFD. ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS. ———

VERSCHIJNT MAANDELIJKS, BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10.—. FRANCO PER POST F 10.24. BUITEN-
LAND F 10.60. - MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN
JAARGANG ———

INHOUD

De Regeering en de accountants	Blz.	61
door G. P. J. Hogeweg		
De accountantsverklaring	”	62
door Prof. Dr. Nico J. Polak		
Kostprijzen en tarieven van electriciteit	”	64
door J. J. M. H. Nijst		
Bezuinigingspolitiek en efficiëntie bij den Gouvernements- dienst in Nederlandsch Indië	”	68
door A. E. C. van Saarloos		
De taak van den accountant ten opzichte van de opname der goederen	”	70
door H. J. Franck, met naschrift van R. A. Dijker		
Boekbeoordeling	”	72
Handelsrecht van Mr. Dr. M. Spaander, door P. J. Dam		
Uit het Buitenland	”	72
Red. J. S. van Akkeren		
Normalisatie van kostprijsadministratie — Een char- ter voor cost-accountants? — Draadlooze kostprijs propaganda — Een jaarboek voor cost-accountants — Afschrijving op debiteuren in den kostprijs? — Wettelijke registratie van accountants — Manage- ment — Financiering van ondernemingen — Een cen- trale stenografie- en type-afdeeling — Inrichting van administraties		
Uit en Voor de Praktijk	”	73
Red. A. H. Grondel, Abr. Mey, James Polak		
Opgave No. 3 (Inlichtingen in rapportvorm omtrent afschrijving, voor- en nacalculatie voor een fabriek van kunstnijverheidsproducten)		
Najaarsexamen 1923 van het Nederlandsch Instituut van Accountants	”	74
Accountancy B		

* * *

In de eerstvolgende nummers zullen o.a. artikelen verschijnen over:
Credietonderzoek, door F. Rinsma
Indische belastingen, door H. J. van Arkel
De Verzekeringskamer, door J. Bosman Azn.
Normale kostprijs, door Th. A. Dyrbye Jr.
Voorbehoud, door James Polak
De Vooruitzichten en de opleiding voor het beroep van Accountant,
door R. A. Dijker
Ons recht en onze plicht, door J. Hagers
Een vergissing, door W. Ree
*Het door den accountant in te nemen standpunt tegenover de wiskun-
dige reserve der Levensverzekering Maatschappijen*, door P. Klijn-
veld
Het vervolg van het *Verslag van den 15den Accountantsdag*

DE REGEERING EN DE ACCOUNTANTS

Veel meer dan 25 jaar is het nu geleden, dat het beroep van „accountant” zijn intrede deed in Nederland, d.w.z. in zijn tegenwoordigen vorm. Het is bekend, dat ook vroeger de accountancy beoefend werd, maar minder als het onafhankelijke beroep, meer als werk naast en in verband met een vaste betrekking. Gedurende al die jaren is door de ernstige beoefenaars de wensch geuit naar een wettelijke regeling daarvan; meer dan dat, zij hebben er naar gestreefd, die wettelijke regeling werkelijkheid te maken. Op allerlei wijzen: door verzoekschriften, door persoonlijke bezoeken, door lezingen, door tijdschriftartikelen. De accountancy heeft haar nut bewezen, heeft vasten voet in het Nederlandsche bedrijfsleven gekregen. De accountantskantoren hebben zich in aantal en grootte uitgebreid, en menige belangrijke organisatie in nijverheid, handel en bankwezen is met medehulp van vooraanstaande accountants opgebouwd, vervolmaakt en krachtig geworden.

De eerste mannen in den lande erkennen gaarne de goede diensten door accountants zoowel door hun organisatorische als door hun controleerende werkzaamheden bewezen en zij laten niet na, steeds meer hun hulp in te roepen voor het oplossen van de problemen, waarvoor zij op administratief terrein komen te staan. Door bestudeering steeds van de nieuwste vindingen trachten de accountants op de hoogte te blijven van de moderne eischen, om daardoor het vertrouwen, dat hun geschonken wordt, waard te blijven. De ernstige accountantsverenigingen besteden groote zorg aan de opleiding en examens, omdat zij weten, dat alleen een zorgvuldige voorbereiding den aanstaanden accountant voor die taak geschikt maakt. Ondanks de voorlichting van het publick door deze accountantsverenigingen, blijkt het nog herhaaldelijk, dat niet scherp onderscheiden wordt tusschen den werkelijk ernstigen accountant en den onvoorbereiden charlatan, die zich een naam bord heeft laten maken met het woord „accountant” erop en die daarna doet alsof hij zonder voorafgaande voldoende opleiding het beroep kan uitoefenen. Waar o.a. door het ontbreken van wettelijke regeling de toestanden in het beroep met recht chaotisch

genoemd kunnen worden, is dit niet — voldoende — onderscheiden den particulier niet altijd kwalijk te nemen.

Maar van de regeeringsorganen moest men toch verwachten, dat zij beter zouden weten, wanneer en waar de beste krachten uit onze organisaties te gebruiken zijn en ook, waar die te vinden zijn. En wat blijkt nu? Dat men ook daar nogal eens de gelegenheid om van de ervaring en hulp van goeageschoolde accountants gebruik te maken, laat voorbijgaan. Niet altijd, gelukkig. Ongetwijfeld is van tijd tot tijd blijk gegeven van een streven om van de ontwikkeling, die ons beroep doorgemaakt heeft, gebruik te maken. De Regeering heeft accountants in vasten dienst* genomen en verbonden aan verschillende departementen, heeft ook de hulp van particuliere accountants van tijd tot tijd ingeroepen, vooral ook in de laatste oorlogsjaren en daarna. Maar dan verbaast het de beroepsgenooten zooveel te meer, dat zooveel andere goede gelegenheden voorbijgaan, zonder dat de Regeering zich de goede diensten door accountants vroeger bewezen, herinnert.

Men vraagt zich soms af: Vergeet de Regeering, dat de accountants nog bestaan, nu zij nog geen tijd gehad heeft het beroep wettelijk te regelen? Een groote reorganisatie in een staatsbedrijf geschiedt zonder hulp van een of meer der gevestigde professionals, die, door hun ervaring voorzichtig geworden en ingesteld op efficientie, juist op dat gebied zulke belangrijke diensten hadden kunnen bewijzen. En als de reorganisatie mislukt, wordt een commissie van onderzoek benoemd, al weer zonder vertegenwoordiger van ons beroep, terwijl toch ook daar de accountant, met aangeboren kritisch talent, de beste diensten had kunnen bewijzen; immers het terrein, dat de commissie had te onderzoeken, is juist dat, waarop de accountant zich beweegt.

En wie had zich een voorbereiding van de Verzekeringskamer kunnen denken zonder bekwaam accountant? De accountant zou daar over allerlei vragen op bedrijfshuishoudkundig en administratief gebied hebben kunnen adviseeren en de methoden aangeven, waarop een bepaald vraagpunt moet worden onderzocht om tot een gezonde oplossing te komen. Ook hier bleef de Regeering in gebreke. Er zijn toch vele accountants door hun praktijk grondig met het verzekeringsbedrijf bekend, en het zou niet moeilijk zijn geweest onder hen een goede keus te doen.

Bovenstaande overwegingen leiden tot de vraag, die wij ter overdenking willen geven: Waarom meent de Regeering goed te doen de dragers van ons beroep buiten al deze commissies te houden. Ligt de schuld daarvan geheel aan de Regeering of zouden misschien in de chaotische toestanden in ons beroep nog redenen zijn, die de Regeering doen vermijden van onze diensten gebruik te maken?

Maar als dat zoo is, heeft zij het in eigen hand om den toestand te verbeteren. De wettelijke regeling zou hier kunnen helpen.

G. H.

DE ACCOUNTANTSVERKLARING

Dit onderwerp, hetwelk in het eerste decennium dezer eeuw in vakpers en op vergaderingen druk werd besproken, langzamerhand echter in de schaduw is geraakt van economische beschouwingen, is door een recente déconfiture plotseling weer in het volle licht geplaatst. De accountant eener thans gefailleerde credietinstelling volgde de vrijwel algemeene gewoonte om op drieërlei wijze de resultaten zijner controle mede te deelen, t.w.:

- 1e. door een uitvoerig niet voor publicatie bestemd rapport aan het bestuurscollege der instelling, dat hem de opdracht tot controle had verstrekt,
- 2e. door onderteekening van balans en winst- en verliesrekening,

- 3e. door een korte verklaring, bestemd om met jaarrekening en jaarverslag te worden gepubliceerd.

De jaarrekening per ult. 1921 komt hem misleidend voor: aanzienlijke geleden verliezen zijn er niet in verwerkt, kapitaal en reserves worden als geheel intact opgevoerd, zelfs wordt er een winstsaldo berekend en gedeeltelijk voor dividenduitkering aangewezen, niettegenstaande de waarschijnlijkheid, dat reserves en kapitaal verloren zijn. De accountant vermeldt dit alles in zijn uitvoerig, niet voor publicatie bestemde rapport, weigert balans en winst- en verliesrekening te onderteekenen en geeft de volgende te publiceerende verklaring af, gericht aan bestuur- en toezichteelleges:

„Ondergeteekenden verklaren, dat de balans per 31 December 1921 van de Centrale Bank door hen met de boeken en bescheiden werd vergeleken en daarmee in overeenstemming is bevonden. De balansen van de Bijbanken werden enkel geverifieerd met de bescheiden, waarmee zij overeenstemden.

„Ons uitvoerig rapport omtrent de posten voorkomende op de in het jaarverslag opgenomen balans werd d.d. 10 Juni j.l. aan Uw colleges uitgebracht.

„Van de Bijbanken werden in 1921 geregeld door hen gecontroleerd de kantoren X, Y en Z.

„Aan Uw colleges werd omtrent de controle der administratie van de Centrale Bank en der genoemde Bijbanken driemaandelijks rapport uitgebracht. De bevinding van ondergeteekenden bij hunne controle in 1921 is steeds geweest, dat zij de administratie over het algemeen goed verzorgd aantreffen”.

Deze accountantsverklaring, men voelt het onmiddellijk, is hier het zwakke punt. Met de vermelding van ongunstige feiten en vermoedens in het rapport en met de weigering der handteekening onder de te publiceerende verantwoordingsstukken zal iedereen instemmen. Geenszins echter met de accountantsverklaring, die alleen de formeele juistheid dier stukken, n.l. hun overeenstemming met boeken en bescheiden, constateert, doch de materiele onjuistheden, zoowel van balans en winst- en verliesrekening als van boeken en bescheiden, waarmee zij overeenstemmen, verzwijgt.

Het is niet mijn bedoeling, dit concrete voorval, dat aanleiding is tot een nadere beschouwing der accountantsverklaring, hier verder te bespreken. De algemeene vraag, wat het karakter is der accountantsverklaring en welke eischen daaraan zijn te stellen, is belangrijk genoeg om afgescheiden van dat bijzondere geval te worden besproken.

Om het karakter der accountantsverklaring te leeren kennen zal men allereerst de Reglementen van Arbeid der verschillende accountantsverenigingen ter hand nemen. Terwijl ik dit opstel schrijf heb ik van drie verenigingen die reglementen ter beschikking. Al deze reglementen noemen de verklaring slechts als facultatieve toelichting van de door den accountant onderteekende balans. Art. 7 lid 2 van het Reglement van Arbeid van het Nederlandsch Instituut van Accountants, art. 8 lid 2 van de Reglementen van Arbeid van den Nederlandschen Bond van Accountants en van de Nederlandsche Organisatie van Accountants, zijn te dezen aanzien, behoudens eenig verschil in plaatsing van komma's, eensluidend:

„Indien een lid, op grond van het vorenomschreven onderzoek, van oordeel is, dat de balans een juist beeld geeft van den toestand van het vermogen, waarop die balans betrekking heeft, onderteekent hij de balans, al of niet onder toevoeging eener toelichtende verklaring”.

Een zelfstandige accountantsverklaring, zonder onderteekening der balans, kennen deze reglementen niet. De eerste vier artikelen van de reglementen van alle genoemde verenigingen houden zich kennelijk alleen bezig met het uitvoerige rapport.